

Ministeera Haqaa

Labsii mirgaa

NAMA TOO'ANNOO JALA JIRUUF KAN DHI'AATU SEERA TOO'ANNAA SHORORKEESSUMA (KEYY 63-1, 706-73, 11°, 706-88 FI 706-88- 1 SEERA YAKKAMAN ITTIN ILAALAMU KAN FAARANSAAY)

Odeeffannoon kun afaan ati hubbachu dandeessun siif kennama.

Hanga too'annoo jala jirtuutti ragaalee kana kaa'uu dandeessa.

Too'annoo jala oolte akka jirtuu beeksifamteeta sababnisaas sababa shakkama si taasisuu tokko ykn isaa ol akka ati yakka rawwatee ykn ofiirra deebisuuf jette yakka shororkeessuma waliin wal qabatu yoo hojaate.

Yeroo too'annoo jala oltuutti maaliif akka qabamtee nii dhageessa, sa'aati 24 keessatti.

Atii mirga maaliif akka qabamtee, guyyaa fi bakka itti waan jedhame ta'ee gaafachuu dandeessa kan ittin himatamteef akkasuma maaliif akka too'annoo jalaa oltes.

Yeroo yeroon kun xumuramutti, abuukatoon hawaasa ykn abban seera qulqulleessuf hojaatu sa'aa 24 akka too'annoo jala turuun itti fufu gaafachuu danda'a. Abba seera kana duraatti akka dhi'aatuf isaarra akka gaatafuuf sii eyyamu danda'aa

Addatti, fi yoo waan qorannaaf ykn waa brbaachise, dabarsii addaa lama - tokkon tokkon isaanii sa'aa 24 kan ta'ee - qaama bilisaan ykn abba murtee too'atan ykn kan qoratun murtaa'uu danda'aa.

Haa ta'uuyyu malee, yeroon fulduratti qorannaaf barbaachisuu amalee hin barbaadama ta'e sa'aati 48 tti oliitti erga inni dhumme, abban murtee, qaamni walabaa fi abba murtee too'atamaa, akkataa gaaffii abukatoow hawaasan, ykn murtoon qorannaa kan ilaalamu yeroo tokko qofaf nama too'atmee irratti dheerata akkasuma yeroo sa'aa 48 f.

Yoo elementii jalqaba qorannaa irratti argaame ykn too'annoon dhuntii mataansaa baayee waan ulfaata kan Faraansayitti shororkeessumaa fiduu danda'u ta'ee ykn naannoo sanatti, ykn akka aduunyaatti wal ta'u barbaada ta'ee, kanaaf kan inni barbaadu, qaamni walabaa fi mirteessan too'atamaa sa'a 24 keessatti darbee akkasuma si'a tokkoof haar'u danda'aa, sa'aa dabalataa 24 f.

Yeroon too'annaa kee yeroo xumuramuutti, atii, murtoo abba alaangaattin ykn kan qoratattin, gara abba seera kanaatti dhi'aata ykn bilisa baata. Haala isa duraa keessatti, ati guyyaa wal fakkatatti gaggeessa duratti dhi'aata. Yoo haalotni tokko tokko addatti haala murtii wwalliin wal qabatee dhufanii fi too'annaa jala kan ati turtuu sa'aa 72 darbee, guyyaa isa itti aanuu dhi'aachu dandeessa, yoo baay'atee sa'a 20 booda ergaa yeroon turtii too'annaa jala olfaamu ee xumuramee booda. Yoo yeroo too'atamuu kee sa'aa 72 darbee, argaamni ati gaggeessa duratti gootu guyyaa xumuraa yeroo too'annaa jala oluun kee xumuramuutti dha.

Dabalataan, akka mirga nama biraa beeksisu

dandeessu qabdu beeksifamteeta

Ati nama yeroo baayee wajjiin jiraatu, ykn maatii kee keessa kan sitti aanuu tokko, ykn obboleessa yn obboleetti kee keessa bilbilaan waa'e murtoo too'atamuu kee irratti kennamu akka beeksifamuu gaafachuu dandeessa.

Akkasumas nama isiin qacaree hasoofsisuu dandeessu.

Yoo lammii biyya biraa tatee, namoota mirga gorsa kennu qaban biyya keessan keessa qunnamuu dandeessu.

Yoo haali ulfaatan jiraatan alaatti, kun kanta'uu qabu sa'aati 3 waan hin caalee keessatti dha yeroo gaafatee irraa ka'uudhaan.

Yoo eegumsa seera jala jiraate, eegdun kee, namni gaa'eessi ykn amanamaan waan murtaa'u nii beeksifama.

Abukaatoon hawaasa ykn qorataan seera, yoo barbaade, waan beeksifmee sun akka turuu danda'uu ykn hin dabarfamuu, yoo kun walitti qabama murteessa ta'ee ykn murtoo bakka qabate yoo ta'ee ykn miidha, bilisummaa ykn tokkomuu irraas nii eega.

Yoo yeroon too'anna jala turuu kee sa'aa 48 caalaatti dheeratee, dabarfamuu isaa namoota sitti dhi'aataniif kan si qacaran hirmaachu danda'uu, sababa kaminiyyu, qaama walabaanii fi abba murtee too'atamaan (ykn qorataa murtoo kennu).

Yoo akka maatii kee keessaa namni tokko yoo eeyyamamuu baate akka dhaga'uu feete, fi haala addaa akka murtoon too'atamuu

kee irratti kennamu sa'aa 96^{ffaa} darbee, akkuma sa'aattin 96^{ffaa} ga'en irra deebiin gaafachuu qabda.

Nama dhuunfa waliin wal qunnamuu

Barreefamaan, bilbilaan ykn gaaffii deebii afaaniin akka si qunnamaniif gaafachuu dandeessa nama isaan qunnamaan tokko kaa'uunii yeroo too'annoo jalaa jirtuutti.

Ogeessi qoratu yoo maaliif akka too'annoo jala oluu waliin wal qabataa ta'uu baate gaaffii kee deebisuu dhiisu danda'aa ykn waan ta'eejedhamuuf ofiirra facisuu dadhabuu danda'aa. Ogeessi ta'ee yeroo isaa, haala fi yeroo turtii haasaa kanaa beeksisuu qaba, kunis daqiiqaa 30 caalaa turuu hin danda'uu akkasuma too'annoo ogeessichaa jalaattis ta'uu qaba, ykn ogeessa bakka sana irratti muudameen.

Yoo yeroo too'annaa jalaa itti ooltu sa'a 48 caalee, qoratan sun akka ati abbooti taayitaa waliin wal hin argineef dhorkuu hin danda'uu.

Dooktariidhaan Ilaalamii

Yeroo jalqabaa too'annaa jala olteeran eegaluun dooktariin aka si ilaluf gaafachuu dandeessa akkasuma haala dheereesu murtoo fudhatamu keessatti. Yeroo too'anna jala turuu kee eeyyama argaachun yeroo dheeratu kamiyyu, doktaraan ilaalamuu qabda akkasuma akka ati qorannaa fayyaa gaafatuuf mirga akka qabdu nii gorfamta.

Yoo seeran eegamuu jala seente, eegdun kee, namni gaa'eessi sirriin ykn namni amanamuu qorannoo yaala fayyaa gaafachuu dandeessa.

Gabaasa qopheessi, gaaffii deebisii ykn caalisuu itti fufi

Ergaa eenyumman kee adda ba'een booda, yeroo dhageetti keetti, mirga qabdaa:

- labsii dabarsuuf,
- gaaffii gaafatamtuuf deebii kennuf,
- ykn caalistee itti fufuuf.

Abba seeran gargaramuu

Filannoo ogeessa seera

Yeroo itti too'annoo jala oolte irraa jalqabuun, yeroo dhageetti fi yeroo too'annoon dheerefamutti yeroo kamittilee - yeroo kun dheereefamu irraa jalqabun - gargarsaa ogeessa seera barbaade irraagaafachuu dandeessa. Yoo ogeessa seera dhaabachuu hin dandeenye taate ykn yoo ogeessi seera filate qunnamu hin dandeenye taate, ogeessa seera akka qunnamamuuf barbaadu ariitidhn beeksisuu dandeessa.

Ogeessi seera kees akkasuma nama isiin qunnamtaan tokko akka bakka isiinif buusan gochuu dandeessa. Haala kana keessatti, ogeessa seera bakka bu'ee mirkanneessu qabda.

Yoo eegumsa seera filatee ta'ee, eegdun kee, namni gaa'eessi ykn amanaman ogeessa seera bakka siif buusu danda'a ykn nama bakka buufamee sana piraazidantii baarii gafachuu dandeessa.

Gargarsa Seera

Abban seera filamee daqiiqaa 30 keessatti si wajjin wal qunnamu danda'aa. Haala dheerefamuu too'annoo jalaa mudatutti, yeroo lamattaf akka ogeessa seera qunnamtuuf gaafachuu dandeessa.

Ogeessi seeras, gaaffii keettin, yeroo itti dhaga'amuu, ofiirra facisuu, seeran irra deebiin ilaalamu ykn yeroo adda baafamuu kan ati itti hirmaatu dheeressu danda'a.

Yeroo deebii

Ilaalcha waan ariitin dhageetti barbaadanif godhamu keessatti, bukatoon hawaasa ykn qorataan murtoo mirga kennu danda'a, barreefamaanii fi murtoo sababa qabanin, dhageettin kan jalqabu osoo sa'aati-2 caalaa guute yeroon itti hin darbiin akka abban seera imalee achi ga'uuf akka abban seera yeroo argatuuf.

Ogeessi seera kee giddu seenun isaas darbuu danda'aa, murtoo abukattoo, qaama walabaa fi abba murtee too'atamaa ykn qorataa murtoo, a'aa 72 keessatti sababa isaa waliin wal qabsisuun.

Nama afaan hiikun gargaaramuf

Yoo afan Faaransaay dubbachu fi hubachu hin dandeeessu ta'ee, kaffaltii irra bilisaan akka tajaajila hiika afaanii isiinif kennan gaafachu dandeeessa yeroo dhageetti fi yeroo wal qunnamti ogeessa seera kee waliin qabduutti.

Yeroo too'atamuun addaan cituutti yaadannoo qabadhuu

Ati ol iyyannoo gaafachu dandeessa abukattoo hawaasaaf ykn nama qoratutti, yeroo kn gaggeessu kun akka too'anno jala turuun kee dheeratuf gaafatu, kka murtoon dhumma darbuuf.

Wantoota muraasa waa'ee dhimma kee kan ilaalatu irratti

Yeroo atigaafatutti ykn ogeessi seera bakka buufatee gaafatutti, akkasuma yeroo dursee too'annoon kee dheeratutti, gorsa kannen gadiif gaafachu dandeessa:

- yaadachiftuu yeroo turtii too'annoo jalaatti qabaate;
- ragaa yaalaa kan doktaraa si ilaalen kennamu;
- yeroo turtii achitti qabaate.

Ol iyyannoo abukattoo hawaasatti

Erga yeroon too'annaa jala oolu kee xumuramutti, ati abukattoo hawaasa waraaqa galma'een kan rasiiti qabuun ykn ergaa dabarsuun biiro barreesitutti rasitii waliin - gaafachuu dandeessa - gorsa akka daataa argamee irratti akka itti fufuuf akka ilaalcha jala galuuf.